

UUDENMAAN LIITOLLE

ASIA: Muistutus Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksesta. Nähtävillä 3.11. - 5.12.2003.

MUISTUTTAJAT:

Urberga Kb, Espoossa sijaitsevan tilan Urberga omistajana.

Niemis Kb, Espoossa sijaitsevan tilojen Nygård 1:9, Westergård 1:13, Tammiranta 1:17, Haapaniemi 1:18, Nocka 1:19, Östergård 2:9, Juntmossan 1:1, Juntmossan I 1:2 ja Juntmossan II 1:14, Juntmossan 2:8 omistajana.

ASIAMIEN JA PROSESSIOSOITE:

Lakimiehet Juha Sario ja Sakari Niemelä, Ympäristölakiasiantomisto Niemelä & Sario Oy, Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8, PL 208, 00131 Helsinki, puh. 09 – 2511 1620, fax. 09 – 2511 1621.

MUISTUTUS:

Katsomme, että maakuntakaava ei vastaa sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia Espoossa ja osin Kirkkonummella sijaitsevan Ämmäsuon kaatopaikka-alueen (EJ –varaus) ja sen itäpuolella sijaitsevan erityisalueen (EY –varaus) osalta. Lisäksi pidämme Loojärven Espoon puoleiselle koillisrannalle osoitetun ulkoilureitin sijoituspaikkaa MRL 28 §:n vastaisena.

PERUSTELUT:**1 Ämmäsuon kaatopaikkavaraus - EJ**

Maankäyttö- ja rakennuslain 28.3 §:n mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota alueiden käytön ekologiseen kestävyys. Alueiden ekologisen kestävyys turvaamisen kannalta keskeisessä asemassa on se, että ympäristövaikutuksiltaan merkittävien hankkeiden sijoituspaikat valitaan huolellisesti, riittäviin selvityksiin perustuen ja kyseisten toimintojen toteuttamiseen varataan kaavoituksessa riittävästi alueita. Jätehuoltovarausten osalta maakuntakaavaehdotusta ei voida pitää riittäviin selvityksiin perustuvana eikä muutenkaan MRL:n 28.3 §:n asettamien vaatimusten mukaisena.

Muistutuksen kohteena olevassa aluevarauksessa on esitetty nykyisen Ämmäsuon kaatopaikan merkittävää laajentamista pääosin etelään olemassa olevista läjitysalueista.

Kaavaehdotuksessa ei ole kuitenkaan huomioitu riittävästi laajennetusta jätehuoltoaluevarauksesta seuraavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Maakuntakaavaa laadittaessa ei ole siten kiinnitetty MRL 28.3 §:n edellyttämällä tavalla huomiota alueiden käytön ekologiseen kestävyys. Kaavaehdotuksen vakavana puutteena on myös se, että sen toteuttaminen merkitsisi MRL 28.3 §:ssä

tarkoitettujen kohtuuttoman haitan aiheutumista ehdotettujen jätehuoltovarausten läheisyydessä sijaitsevien kiinteistöjen omistajille.

Alueiden käytön kannalta kestävä ja ympäristölainsäädännön velvoitteet täyttävää jätehuoltoa ei ole mahdollista rakentaa kaavaehdotuksen jätehuoltoa koskevien aluevarausten pohjalta. Jätehuoltoa ja sen liitännäistoimintoja varten on välttämätöntä varata uusia, toimintaan paremmin soveltuvia alueita, mikä on myös varsin selvästi myönnetty kaavaehdotuksen selostuksen sivulla 139, jossa on todettu tulevien jätehuollon alueiden suunnittelun edellyttävän tarkempiin selvityksiin perustuvaa uutta vaihemaakuntakaavaa. Kun kuitenkin nyt käsiteltävänä olevassa kaavaehdotuksessa asia on ratkaistu siten, että uusi seudullisesti erittäin merkittävä jätehuoltoalue sijoitetaan olemassa olevan Ämmäsuon kaatopaikan viereen, ei kaavassa ole huomioitu riittävästi MRL 28.2 §:n tarkoittamin tavoin ”maakunnan oloista johtuvia erityisiä tarpeita”, jotka siis uudenmaan liiton mukaan edellyttävät uutta vaihekaavaa. Tällöin on selvää, ettei maakuntakaava ole tältä osin perustunut myöskään MRL 9 §:n edellyttämin tavoin ”riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin”.

1.1 Jätehuollon aluevarausten sijoituspaikkojen valinta

Kuten edellä on todettu, kaavaehdotuksessa huomattava osa Espoon Ämmäsuon ja Kulmakorven alueesta on merkitty jätehuollon aluevaraukseksi (EJ). Merkinnällä osoitetaan kaavaehdotusselostuksen s. 138 mukaisesti jätteiden vastaanottoon, käsittelyyn ja loppusijoitukseen varatut alueet. Selostusehdotuksen mukaan *"kaavan jätehuoltoratkaisun lähtökohtana on turvata nykyisten jätehuoltoalueiden lähitulevaisuuden kehittämismahdollisuudet jätehuoltoyhtiöiden toimintastrategioiden mukaisesti."*

Sijoituspaikan valinta heijastaa kritiikitöntä suhtautumista jätehuoltoyhtiöiden toimintastrategioiden ekologiseen kestävyYTEEN. Kaavaehdotuksessa on siis ratkaisevana perusteena pidetty yhtiöiden tavoitetta keskittää toiminnat yhdelle alueelle sivuuttaen samalla se tosiasia, että alueen ympäristön sietokyky on jo ylittynyt olemassa olevien toimintojen johdosta. Vaatimus toimintojen hajauttamisesta useammille alueille ja useampien jätehuollon aluevarausten

osoittamisesta on kyllä kaavaselostuksessa mainittu (s.139), mutta sen kummemmin ratkaisua perustelematta asia on jätetty tulevassa vaihekaavassa huomioon otettavaksi.

Toisin kuin selostuksessa (s. 139) katsotaan, riittäviä jätehuoltovarauksia ei voida jättää maakuntakaavassa tekemättä sillä perusteella, ettei tällä hetkellä ole laajaa tulevaisuuteen suuntautuvaa näkemystä siitä, *"miten jätehuoltoyhtiöiden välinen yhteistyö kehittyy, mitkä ovat käsittelymenetelmät ja mikä on yksityisten yritysten rooli jätehuollon järjestämisestä."* Kaavassa omaksuttu lähtökohta supistaisi merkittävästi eri jätehuoltovaihtoehtojen toteutumismahdollisuuksia ja vaikeuttaisi ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävien jätehuoltoratkaisujen suunnittelua yksityiskohtaisempien kaavojen laatimisvaiheissa. Kaavaehdotuksen hyväksyminen merkitsisi jätehuollon osalta vaihtoehdottomuutta ja ongelmien ratkaisemisen siirtämistä perusteettomasti tulevaisuuteen.

Maakunnan tulevan kehityksen vaatimat jätehuoltoratkaisut jäävät MRL 28 §:n mukaisten edellytysten valossa selvittämättä, ellei nyt valittua Ämmässuon laajennusvaihtoehtoa ja sen vaikutuksia voida tulevassa vaihemaakuntakaavassa vertailla MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n edellyttämin tavoin muihin vaihtoehtoihin jätehuollon ratkaisumalleihin ja sijoituspaikkoihin. Laajennusalueen osalta maakuntakaavan EJ –varaus olisikin tullut jättää jonkinlaiseksi selvitysalueeksi tai tässä vaiheessa kokonaan kaavoittamatta, jotta ratkaisulla ei rajoitettaisi liikaa jätehuoltoon keskittyvän vaihekaavoituksen vaihtoehtoja.

1.2 Kaavaehdotukseen toteuttamisesta aiheutuvien ympäristövaikutusten huomioimatta jättäminen

Kaavaehdotuksen toteutumisen ympäristövaikutuksia Ämmässuo-Kulmakorpi - alueen jätehuoltovarausten osalta on arvioitu Suunnittelukeskus Oy:n laatimassa kokonaisarvioinnissa 2.10.2002 (kyseiseen selvitykseen viitataan kaavaehdotusselostuksen s. 139).

Tässä kokonaisarvioinnissa (erityisesti sen liitteissä) esitetään oikeansuuntaista tietoa alueen nykykuormituksesta, mutta alueen tulevan kuormituksen arvioimisen kannalta

sitä ei voida pitää riittävänä. Selvityksen puutteena on erityisesti se, että alueella on tehty ainoastaan muutamia satunnaisia melu- ja pölypäästömittauksia, joiden pohjalta ei voida luotettavasti arvioida alueelle suunnitteilla olevien hankkeiden sallittavuutta ja rajoittamistarpeita. (Oheistamme tämän muistutuksen liitteeksi kokonaisarviointia koskeva muistion, jossa on yksityiskohtaisemmin eritelty ympäristöselvityksiä koskevat puutteet. Liite 1)

Kaavaehdotusselostuksessa jätehuoltovarausten toteutumisesta aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset on jätetty hyvin vähäiselle huomiolle. Selostuksessa (s. 140) tosin tehdään yleinen huomio siitä, että jätehuollon alueet kuormittavat ympäristöä välittömässä läheisyydessään. Siinä (s. 139) viitataan myös lyhyesti edellä mainittuun Ämmäsuon alueen toimintojen kokonaisvaikutuksista tehtyyn selvitykseen todeten, että *"Toimintojen yhteisvaikutus vaatii 400-500 metrin levyisen suojavyöhykkeen asumukseen nähden. Suojavyöhykkeen maankäyttö edellyttää puuston säilyttämistä ja puuston kasvuedellytysten turvaamista."*

Lisäksi jätehuoltotoiminnoista aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutuksien kannalta on huomioitu Histan alue, jonne on suunniteltu asuinalueita. Selostuksen (s. 139) mukaan *"alueen toiminnasta syntyvät vaikutukset rajoittavat Histan alueen käyttöönottoa."* On merkillistä, että kaavaehdotusselostuksessa on kiinnitetty huomiota toimintojen aiheuttamiin ympäristöongelmiin ainoastaan suunnitteilla olevien asuinalueiden suhteen, mutta olemassa olevan asutuksen kannalta ongelmat on sivuutettu. Selostuksessa on perusteettomasti sivuutettu seikka, että muun muassa Kolmperän ja Laitamaan nykyisten asuinalueiden olemassaolo asettaa rajoitteita jätehuolto- ja sen liitännäistoimintojen laajentamiselle Ämmäsuolla.

Alueen nykyisestä kuormituksesta tehdyt hajanaiset ja kokonaiskuormituksen arvioimisen kannalta vielä riittämättömät selvitykset antavat viitteitä siitä, ettei toimintojen keskittämisen aiheuttamia ongelmia voida hallita kaavaehdotusselostuksessa mainituin suojavyöhykkein ja käytettävissä olevien teknisten toimenpiteiden avulla. Ämmäsuon alueen ympäristön sietokyvyn ylittymiseen viittaa muun ohella se, että kaatopaikka-alueen välittömässä läheisyydessä olevilla asutusalueilla terveydellisin perustein annetut meluohjeavot ylittyvät. Kaatopaikkatoiminnoista mukaan lukien kaatopaikkaliikenne aiheutuvan

melun keskiäänitasojen on mitattu olevan esimerkiksi Kolmperän asutusalueella jo yli 58 dB (ks. Suunnittelukeskus Oy:n tekemä melumittausraportti 27.7.2000, Liite 2).

Myös muiden immissioiden (kuten kompostoinneista tulevat hajuhaitat) osalta selvitykset ovat viitanneet siihen, että toiminnoista aiheutuu ympäröivillä alueilla MRL 28.3 §:ssä kiellettyä kohtuutonta haittaa. VTT:n tekemässä hajuselvityksessä (27.4.2001, Liite 3) todettiin jätteenkäsittelykeskuksesta 2 km säteellä vähintään selväksi luokitellun epämiellyttävän hajun esiintymistiheydeksi 7 % ja 3 km säteellä vastaava hajun esiintymistiheys oli 4 %. Suomessa ei ole annettu hajuohjeita, mutta tulokset viittaavat kuitenkin selvästi kohtuuttomaan rasitukseen laajalla alueella. VTT:n selvityksen mukaan:

”Ämmäsuon lähiympäristössä 2 km:n etäisyydelle asti sekä koillis-itä suunta 3 km:n etäisyydelle asti ylittää keskimäärin Saksassa (Northrein-Westfalen) asuinalueelle määritetyn hajuohjeen ja sektoreittain tarkastellen länsi-pohjois-itä suunnat ylittävät myös teollisuusohjeen. Tanskan ohjeen Ämmäsuon aiheuttama hajutilanne ylittää.”

Edelleen yhteisvaikutuksia koskevassa selvityksessä (s. 50-51) liikenteen aiheuttamista haitoista todetaan seuraavaa:

”Liikenteen ympäristöhaitat ovat kokonaisuutena lisääntyneet merkittävästi YTV:n kaatopaikan ohelle keskittyneiden jätehuolto- ja muiden toimintojen myötä. Yhteensä nykyiset toiminnot aiheuttavat alueelle johtaville teille liikennettä n. 1800 kuorma-autoa päivässä [...] Liikenteen aiheuttamat haitat ovat yksi merkittämistä Ämmäsuon-Kulmakorven alueen nykyisten ja suunniteltujen toimintojen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista.”

Alueen liikenne aiheuttaa jo tällä hetkellä niin merkittävän ympäristöongelman, ettei uusien, liikennettä lisäävien tai nykyistä liikennemäärää ylläpitävien hankkeiden sijoittamista alueelle voida pitää sallittavana. Toiminnoista aiheutuisi lähialueen liikenteen lisäys mukaan lukien ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa sekä naapureille kohtuutonta rasitusta muun muassa melun ja hajun muodossa.

Tähän mennessä alueella tehdyt vaikutus selvitykset siis osoittavat kiistatta, että Ämmässuon-kulmakorven alueen EJ-varaus ei täytä MRL 28 §:n vaatimuksia ainakaan niiltä osin, kun lainkohdassa on edellytetty ”ympäristön kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjä” (2. mom. 3-kohta), ”maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista” (2. mom. 6-kohta) sekä kielletty maanomistajille aiheutuvan kohtuuttoman haitan aiheuttaminen (3. mom.). Jos tässä tilanteessa katsotaan, että alueelle voidaan kuitenkin sijoittaa merkittävästi lisää jätehuollon toimintoja, olisi ratkaisun tullut perustua erittäin vakuuttaviin selvityksiin siitä, että esimerkiksi joillakin uusilla ratkaisuilla voidaan koko alueen ympäristöhaittoja alentaa ratkaisevasti nykyisestään. Tällaista selvitystä ei maakuntakaava-aineistoon kuitenkaan sisälly.

1.3 Jätehuoltoalueen vaatimat suoja-alueet

Muistutuksen kohteena oleva aluevaraus ulottuu etelässä mitä ilmeisimmin aivan yksityisten maanomistajien (mm. Niemis Kb) tilojen rajalle asti. Kaavaselostuksessa on esitetty, että *”Toimintojen yhteisvaikutus vaatii 400-500 metrin levyisen suojavyöhykkeen asutukseen nähden. Suojavyöhykkeen maankäyttö edellyttää puuston säilyttämistä ja puuston kasvuedellytysten turvaamista.”* On aivan selvää, että tällaisen suojavyöhykkeen on sijaittava jätehuoltoyrityksen hallitsemilla alueilla, koska jo itse kaatopaikasta maanomistajille haitallisina ympäristövaikutuksina aiheutuvan kohtuuttoman rasituksen lisäksi ei voida MRL 28.3 §:n estämättä sijoittaa vielä jätehuoltotoimintojen vaatimia suoja-alueita, jotka rajoittaisivat maankäyttöä vielä entisestäänkin.

Ellei ensisijaisen vaatimuksemme mukaisesti Ämmässuon-Kulmakorven jätehuoltovarauksesta poisteta laajennusaluetta, on sitä vähintään muutettava siten, että sen reunaan osoitetaan selkeästi YTV:n omistamille alueille vaadittava 400-500 metrin suojavyöhyke esimerkiksi virkistysalueena.

2 Ämmässuon alueen itäpuolinen EY -varaus

Ämmässuon-Kulmakorven jätehuoltovaraukseen liitetyn EY –alueen luonnetta on kaavaselostuksessa kuvailtu seuraavasti: ”Ämmässuohon ja lentoasemaan liittyvät EY –aluevaraukset antavat pääkaupunkiseudun kunnille mahdollisuuden yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa osoittaa sijoituspaikkoja mahdollisesti häiriöitä aiheuttaville erityistoiminnoille. Osoitettavia toimintoja ovat muun muassa ylijäämämassojen sijoittaminen, ajoharjoittelu, pelastustoimen harjoittelu, moottoriurheilu jne...”.

Tämä alue on tällä hetkellä jo osittain maankaatopaikkoina käytössä ”ylijäämämassojen sijoittamiseen”, mutta esitetty maakuntakaavavaraus laajentaisi sitä merkittävästi itään ja etelään. Tämä häiriökeskittymä siirtyisi siten erittäin paljon lähemmäksi itäpuolella olevia Espoon kaupungin Dämmanin vedenottamo ja vakituksessa asuinkäytössä olevaa Forsbackan tilaa sekä etelässä Halujärven ympärille jo muodostunutta omakotiasutusta.

Kun otetaan huomioon jo edellisessä kappaleessa selostetut eri toimintojen nykyiset ympäristöhäiriötekijät, koko alueen kokonaissietokyvyn ylittyminen sekä maakuntakaavan yhteydessä tehtyjen selvitysten riittämättömyys, on selvää, ettei alueelle voida osoittaa enää lisää häiriökeskittymiä. Tällöin MRL 28.3 §:ssä kiellettyjen haittojen välttäminen edellyttää sitä, että alue rajataan siellä jo nykyisin olevien maankatopaikkojen suuruiseksi, eikä sinne osoiteta enää lisää ympäristöhaittoja aiheuttavia toimintoja.

3 Loojärven koillisrannalle sijoitettu seudullinen ulkoilureitti

Maakuntakaavaehdotuksessa on mitä ilmeisimmin ollut tarkoitus luoda ulkoilureittiyhteys, joka yhdistäisi Kaukalahden alueen Laitamaan virkistysalueen kautta aina Nuuksion suojelu- ja virkistysalueille. Tämä seudullista tarvetta palveleva reitti on kuitenkin sijoitettu siten, että kaavaselostuksen mukaisesti kulkiessaan ”olemassa olevia tilusteitä tai kulku-uria” pitkin se läpäisee molempien muistuttajien tilakeskusten alueen.

Reitti tulisikin mielestämme linjata luonnollisempaa kulkusuuntaa eli Halujärven tietä käyttäen enemmän pohjoiseen ja mahdollisesti juuri edellä kappaleessa 1.3 esitetyn kaatopaikan suojavyöhykkeen kautta Laitamaan virkistysalueelle. Tällöin vältetään parhaiten MRL 28.3 §:ssä kielletty kiinteistöjen omistajille aiheutettava kohtuuton haitta, jota piha-alueiden läpi kulkeva seudullinen ulkoilureitti varmuudella aiheuttaisi. Muutoinkin reitin toteuttaminen kuntatasolla helpottuisi, kun se sijaitaisi julkisen omistajan eli YTV:n alueella.

4 Yhteenveto

Lopuksi voidaan todeta, ettei maakuntakaavaehdotus täytä sille asetettuja tavoitteita sen keskeisimmän tehtävän, eli ylikunnallisen maankäytön suunnittelun ohjauksen (MRL 25 §) osalta, kun siinä ei ole pystytty selvittämään yhden keskeisimmän useita kuntia palvelevan toiminnon eli pääkaupunkiseudun jätehuollon tulevaisuutta. Kaavaselostuksessa kyllä varsin selkeästi myönnetään, että nykyinen Ämmässuon alue on tullut ympäristöllisen kestävänsä rajoille (todellisuudessa jo pitkälti sen yli), mutta ainoaksi kaavassa ehdotetuksi ratkaisuksi on löydetty ”yritysten ehdoilla” tapahtuva nykyisen alueen lisäkuormittaminen vielä vuosikausien ajan. Ongelman ratkaisussa ollaan myöhässä, jos se lykätään vasta nyt käynnistettävään vaihemaakuntakaavoitukseen. Alueen maanomistajat ja asukkaat joutuvat siten kärsimään yhä pahenevia ympäristöhaittoja siitä syystä, että maakuntakaavoitus ei ole pystynyt vastaamaan seudullisiin tarpeisiin ajoissa.

Helsingissä 5. päivänä joulukuuta 2003

Urberga Kb:n ja Niemis Kb:n valtuuttamana

Ympäristölakiasiantoinimisto Niemelä & Sario Oy

Juha Sario, OTL, lakimies

Sakari Niemelä, OTK, lakimies

LIITTEET:

	Valtakirjat (toimitetaan täydennyksenä)
Liite 1	Muistio kokonaisarvioinnista 5.2.2003
Liite 2	Suunnittelukeskus Oy:n melumittausraportti 27.7.2000
Liite 3	VTT:n hajuselvitys 27.4.2001